

Poruseni Mostovi, Poremeceni Zivoti

Author: [Milena Putnik](#)

Mostovi su za Novi Sad znacili zivot. Sada, kada ih vise nema, prestonica Vojvodine je prepolovljena.

April 1999. godine ce biti zapamcen u Novom Sadu kao mesec kada je ovaj slikovit grad na Dunavu izgubio svoje mostove i prepolovljen. Mostovi su za Novi Sad znacili zivot, a sada ih vise nema. U roku od mesec dana ratni avioni NATO-a unistili su sve mostove preko Dunava. Grad je bio poznat po ovim mostovima koji su povezivali levu i desnu obalu, i dva dela grada, Petrovaradin i Novi Sad, kao i dva regiona Backu i Srem.

Zeleznicki most je završen 1961. godine. Pre nego sto je sluzbeno dobio ime, gradjani Novog Sada su ga zvali 'Zezeljev most' po imenu arhitekta koji ga je projektovao. Sada je potonuo na peskovito dno Dunava, kao da njegovi masivni lukovi nikada nisu postojali.

Patrljak ostecenog stuba viri iz vode. Kada je napravljen, bio je jedan od prvih mostova na svetu od prenapregnutog betona. Mejutim, nije izdrzao cetiri napada NATO aviona.

Most je direktno pogodjen u ranim casovima 26. aprila. Ocevici kazu da su njegovi betonski delovi leteli preko cetvorospratnice. Nije bilo zrtava.

Prozori na okolnom zgradama i parkirani autmobili su bili osteceni, kao i vodovodne instalacije. Sada delovi Novog Sada i sela na levoj obali reke u Backoj nemaju vode. Sela na desnoj obali reke su bez gasa, cije snabdevanje je zaustavljeno iz bezbednosnih razloga.

Aleksandar Ivkovic, sef za informisanje u ovom gradu, rekao je za IWPR, da je Novi Sad na ivici humanitarne katastrofe od kada je srušen 'Zezeljev most.'

"Snabdevanje oko 440.000 ljudi vodom za pice je sada neredovo. U selima se koriste alternativni bunari, ali voda mora da se prokuvava," on kaze. "Delovi grada na desnoj obali Dunava vise nemaju pristup hitnoj medicinskoj pomoci a trudnice ne mogu da dodju do gradske akuserske klinike. Imamo problema da pacijentima obezbedimo redovnu dijalizu."

Ljudi stoje na Keju, gde se do 1. aprila nalazio 'Varadinski most', i gledaju u neverici. Za gradjane Novog Sada to je bio 'Stari most', preko koga se islo peske na Tvrdjavu.

"Kada sam videla sta je ostalo od mosta, rasplakala sam se," rekla je jedna gospodja koja zivi u stanu koji se nalazi u blizini, ali se privremeno preselila u dom svojih roditelja. "Citav zivot mi je presao ispred ociju - od trenutka kada su me roditelji drzali za ruku dok smo prelazili reku, i upozoravali me da pazim kako idem preko dasaka, do trenutka kada sam govorila svojoj deci, kao sto je i meni otac govorio, da gledaju u sat na tvrdjavi da im se ne bi zavrtelo u glavi."

Sat na Petrovaradinskoj tvrdjavi, koji je izgradjen kada je Novi Sad bio deo austrijskog carstva, je svedok mnogih ratova. Objasnjenja koja stizu iz sedista NATO-a da je most imao vojni znacaj izazivaju ogorcenje i bes Novosadjana.

"Da li je ovaj most zaista bio strateska meta? On je samo nama nesto znacio jer je vezan za sva nasa secanja. To je most na kome sam se prvi put ljubila," rekla je jedna gospodja. Ona ne pokusava da sakrije

svoje godine, i objasnjava da je u svojoj mladosti radila na njegovoj rekonstrukciji posto je stariji most srušen na kraju Drugog svetskog rata.

Nekoliko stotina metara uzvodno vide se stubovi jos jednog mosta koji vire iz vode. Taj most je srušen prilikom povlacenja vojske Kraljevine Jugoslavije posle pocetka nacisticke invazije.

Sa tog mesta se, iza okuke na Dunavu, naziru samo obrisi, najmladjeg novosadskog mosta, koji je pogodjen na dva mesta. On je povezivao Novi Sad i Sremsku Kamenicu iznad gradske plaze. Izgradjen je na klizistu, i stubovi na njegovoj desnoj strani su stalno kontrolisani. Nije trpeo teske kamione.

Za gradjane Novog Sada, preko njega je vodio direktni put za Klinike za kardiovaskularne bolesti i kardiohirurgiju koje su poznate u svetu. Klinike onkologije i plucnih bolesti su takodje deo ovog bolnickog kompleksa. I one su napadnute u ranim vecernjim casovima 3. aprila. Pacijenti su imali sreće i preziveli napad neozledjeni.

Tesko da neko moze da razume napad na zgradu Banovine u centru Novog Sada, to ogromno belo mermerno zdanje izgradjeno tridesetih godina koje je nalik na brod koji je zaplovio ulicom prema Dunavu. Za strance, ovo je samo upravna zgrada. Novosadjanima to je sentimentalni toponim.

Uprkos svemu, zivot u Novom Sadu ide dalje i njegovi gradjani zive i rade na obe obale Dunava. Reku prelaze brodicima i skelama.

Uslovi su najtezi u Sangaju, naselju u kome vecinu stanovnika cine Romi i koje se nalazi tik uz naftnu rafineriju, koja je pogodjena bezbroj puta. Plamenovi iz zapaljene rafineriju uzdizu se visoko iznad grada posle svakog novog napada. 2.500 gradjana se evakuise svake noci, a vracaju se kada se oglase sirene koje oznacavaju kraj vazdusne opasnosti. Nije ih moguće potpuno evakuisati jer nemaju kuda da odu.

Na pocetku bombardovanja, sirene su zavijale svake veceri kada padne mrak. Medjutim, sada nema pravila. Ponekad se sirene cuje usred dana, a ponekad usred noci. Ne reaguju svi gradjani na isti nacin. Neki odlaze u sklonista, neki ostaju kod kuće, a neki idu u kafice.

"Najlakse mi je da uzmem decu u skloniste, i da svi tu spavamo na miru, nego da ih budim kada pocne bombardovanje. Deca se igraju i ne slusaju eksplozije, manje placu i idu na spavanje otprilike u isto vreme kao i u normalnim okolnostima," kaze Vesna, koja radi kao medicinska sestra.

Oni najzabrinutiji u sklonistima su izbeglice iz Hrvatske i Bosne koje su vec iskusile rat. Oni koji nemaju to iskustvo, navijaju svaki put kada jugoslovenska protiv-vazdusna odbrana otvori vatru. Medjutim, svi gradjani Novog Sada cesto postavljaju ista dva pitanja: Zasto se njihov grad bombarduje? I, koliko dugo ce ovo trajati?

Milena Putnik je nezavisni novinar iz Novog Sada.

Location: [Croatia](#)
[Bosnia and](#)
[Herzegovina](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/poruseni-mostovi-poremeceni-zivoti>